

Frankfurt Notları 38: Frankfurt'ta Domatesi Kaç Euro'ya Yiyoruz?

Frankfurt'ta Domatesin Fiyatı Üzerinden Küresel Gıda Enflasyonunu Anlamak

Gıda fiyatları, ekonomi ile gündelik yaşamın en görünür kesişim noktalarından biridir. Çoğu zaman bir ülkenin makroekonomik göstergeleri, büyüme oranları ya da faiz kararları toplumun geniş kesimleri tarafından soyut algılanabilir. Buna karşılık market rafındaki domates, ekmek ya da süt fiyatındaki artış herkesin doğrudan deneyimlediği, gündelik hayatına dokunan bir gerçektir. Bu nedenle gıda fiyatları sadece iktisadi bir olgu değil, aynı zamanda siyasi tartışmaların ve toplumsal algının da merkezinde yer alır.

Türkiye'de son zamanlarda sık sık dile getirilen bir iddia bu durumu somutlaştırmaktadır: *“Biz, Almanya'da domatesi 20 Euro'ya alıyoruz.”* İlk bakışta abartılı görünen bu söylem, aslında hem küresel ölçekte artan gıda fiyatlarını hem de ülkeler arasındaki alım gücü farklılıklarını gündeme taşımaktadır. Frankfurt'ta farklı marketlerde yaptığım gözlemler ve mevcut istatistikler, bu söylemin ardındaki karmaşık gerçekliği açığa çıkarmaktadır.

Frankfurt'ta Domates Fiyatları: Gözleme Dayalı Bir Değerlendirme

Frankfurt'ta merkezi bir lokasyonda yer alan Galeria Alışveriş Merkezi içinde bulunan bir markette domates fiyatlarını inceledim. Rewe markette bulunan **Fleischtomaten** 6,99 €/kg ($\approx$ 340 TL), **San Marzano** ve **sarı-ananas** tipi domatesler 9,90 €/kg ($\approx$ 481 TL) bandında satılıyor.

Aynı markette 2,79 €/kg ($\approx$ 135,85 TL) ve 3,49 €/kg ($\approx$ 169,97 TL) fiyatlarında domatesler de mevcut.

Daha düşük fiyatlı zincir marketlerde ise domates 1,79–2,49 €/kg ($\approx$ 87–121 TL) aralığında bulunuyor.

Türkiye’den ise 23 Ekim 2025 tarihinde [Migros Sanal Marketten](#) aldığım fiyatlarsa şu şekilde: standart domates 54,90 TL ($\approx$ 1,13 €), salkım 89,95 TL ($\approx$ 1,85 €), pembe domates 79,95 TL ($\approx$ 1,64 €) ve kokteyl domates 99,95 TL ($\approx$ 2,05 €). Yani ortalama ve günlük tüketim segmentinde —domates özelinde— etiket karşılaştırması yapıldığında **Türkiye ile Almanya arasında ilk bakışta dramatik bir fiyat makası görünmüyor**, hatta bazı kalemlerde Türkiye’nin bir miktar daha düşük olduğu dahi söylenebilir.

			
Domates Kg	Domates Salkım Kg	Domates Pembe Kg	Domates Kokteyl Kg
54,90 TL	89,95 TL	79,95 TL	99,95 TL
+	+	+	+

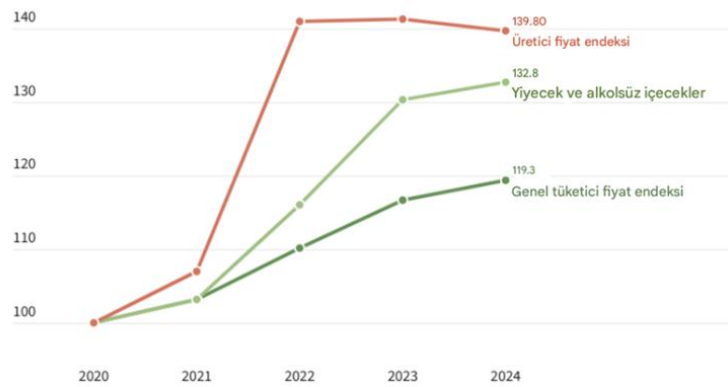
Ancak bu ham kıyaslama çoğu yorumda **yanlış çıkarımlara yol açabilir**; çünkü mesele sadece fiyat/fiyat karşılaştırması değildir. **Satınalma gücü paritesi (PPP)** ve **hane bütçesinde gıdanın kapladığı oran** hesaba katılmadan yapılan fiyat kıyası analitik olarak eksik kalabilir. Almanya’da asgari ücret düzeyine göre ortalama bir kilogram domatesin bütçedeki payı ile Türkiye’de aynı kilogramın hane gelirine göre ağırlığı farklı olabilir ancak bu konu, bu yazının konusu değil.

Almanya’da Gıda Fiyatlarının Yükselişi

Almanya, uzun yıllar boyunca “ucuz gıda” ile anılan bir ülke olmuştur. 1960’lardan itibaren indirim zincirlerinin yaygınlaşmasıyla “iyi ürün pahalı olmak zorunda değildir” mottosu toplumsal bir norm haline gelmiştir. Ancak pandemi ve Ukrayna savaşı sonrası bu norm hızla aşınmıştır. (bu konuda daha önce de bir yazı yazmıştım: [Frankfurt Notları 20: Tereyağı Fiyatlarına Baksınlar, Almanlar da \(mı\) ENAG Kursunlar?](#))

Tüketici fiyatları artmaya devam ediyor

Almanya’da gıda ve alkolsüz içecekler için tüketici fiyat endeksi ve tarım ürünleri için üretici fiyat endeksi (2020=100), yüzde olarak

Veriler bu dönüşümü net biçimde yansıtmaktadır. 2020–2024 arasında genel tüketici fiyat endeksi %19,3 artarken, gıda ve alkolsüz içeceklerdeki artış %32,8’e ulaşmıştır. **Tarımsal**

Üretici fiyat endeksindeki artış ise %39,8 olmuştur. Yani üretimden tüketime giden zincirdeki maliyetler katlanarak hanelere yansımıştır.

Yenilebilir yağ ve sıvı yağların fiyatları en çok arttı

2020 yılına kıyasla 2024 yılında bireysel temel gıda maddelerinin tüketici fiyatlarındaki gelişme, yüzde olarak

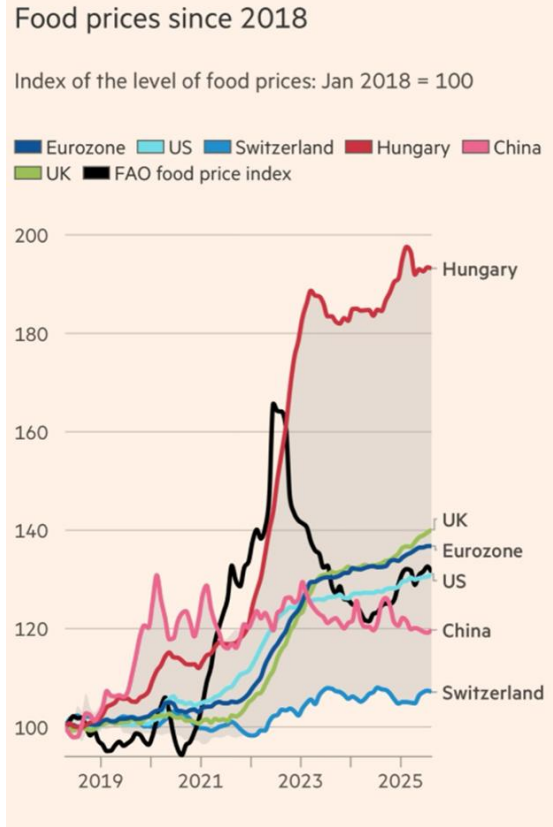
rn bazında farklılıklar da dikkat çekicidir. Aynı dönemde yemeklik yağ fiyatları %54,3, süt ürünleri ve yumurta %41,2, çikolata %39,9, ekmek ve tahıllar %38,5, sebzeler ise %30,2 oranında artmıştır. Özellikle zeytinyağı ve ayıek yağı fiyatlarındaki sıçrama, İspanya ve İtalya’daki kuraklıklar ile Ukrayna savaşının neden olduğu arz sıkıntılarının doğrudan sonucudur.

Avrupa’da Gıda Harcamalarının Payı

Avrupa genelinde yapılan karşılaştırmalar bu farkı daha da görünür kılmaktadır. 2022 itibarıyla **Almanya**’da gıda harcamalarının toplam btdedeki payı %11,5 iken, AB ortalaması %13,6’dır. İrlanda %8,6 ile en düşük paya sahipken, Romanya %25 ile en yüksek seviyededir. **Türkiye** ise %20’nin üzerinde oranıyla Doğu Avrupa ülkelerine yakın bir konumda yer almaktadır. Bu tablo, Almanya’nın yüksek gelir seviyesi ve rekabetçi perakende yapısı sayesinde gıda fiyatlarını göreli olarak daha düşük bir yük haline getirdiğini göstermektedir.

Küresel Gıda Enflasyonu ve Merkez Bankalarının Gündemi

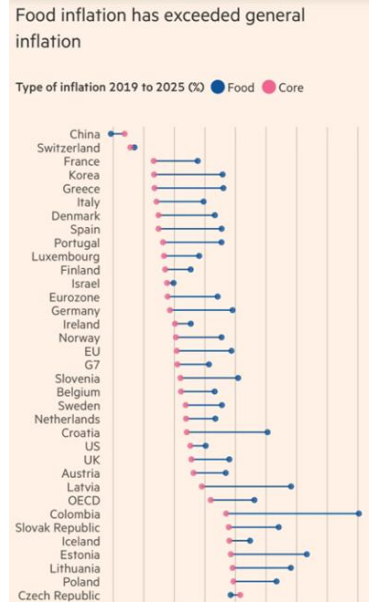
Gıda enflasyonu artık yalnızca tüketici bütçesinin değil, merkez bankalarının da gündeminde daha önemli bir yer tutmaktadır. Uzun yıllar boyunca gıda fiyatları “geçici oynaklık” gerekçesiyle çekirdek enflasyon hesaplamalarının dışında bırakılmıştı. Ancak son dönemde bu yaklaşım değişmiştir.

Japonya Merkez Bankası, pirinç fiyatlarındaki artış nedeniyle enflasyon tahminlerini yukarı yönlü revize etmiştir. Avrupa Merkez Bankası yönetim kurulu üyesi Isabel Schnabel, gıda fiyatlarının hanehalkı enflasyon beklentilerini doğrudan şekillendirdiğini vurgulamıştır. İngiltere Merkez Bankası da hızlı gıda fiyat artışlarının faiz indirimlerini sınırlayabileceğini açıklamıştır.

Küresel veriler de bu eğilimi desteklemektedir. OECD ülkelerinde perakende gıda fiyatları, FAO'nun (**Food and Agriculture Organization of the United Nations/Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü**) küresel gıda fiyat endeksinden daha hızlı artış göstermektedir. Ülkeler arasındaki farklılık ise dikkat çekicidir: İsviçre'de fiyatlar 2018'den bu yana yalnızca %7 artarken, Macaristan'da %93 artmıştır. Brexit sonrası İngiltere, Afrika domuz gribi nedeniyle Çin ve Covid sonrası Avrupa gıda enflasyonunun küresel şoklarla nasıl hızla sıçrayabildiğini göstermektedir.

Üstelik gıda enflasyonu ile çekirdek enflasyon arasında güçlü bir korelasyon da ortaya çıkmaktadır. 2019–2025 verileri, gıda fiyatlarının gelecek yılın çekirdek enflasyonunu öngörmeye önemli bir gösterge haline geldiğini göstermektedir.

2019–2025 dönemini kapsayan veriler, gıda fiyatlarının neredeyse tüm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde genel enflasyonun üzerinde seyrettiğini gösteriyor. Grafikte mavi çizginin (gıda enflasyonu) pembe çizgiyi (çekirdek enflasyon) sistematik biçimde geride bırakması, gıda fiyatlarındaki artışın tesadüfi veya geçici değil, küresel ölçekte yapısal bir olgu haline geldiğine işaret ediyor. Özellikle Avrupa ülkeleri ve OECD ortalaması bu eğilimi teyit ediyor; Doğu Avrupa’da fark daha da belirginleşmiş durumda. İsviçre ve Çin gibi az sayıdaki istisnalar dışında, hemen her ülkede gıda piyasası enerji, iklim şokları, lojistik maliyetler ve jeopolitik riskler yoluyla enflasyonun ana taşıyıcısı haline gelmiş bulunuyor. Bu bulgu, gıda enflasyonunun artık sadece tüketici refahını değil, para politikasını da belirleyen yapısal bir bileşen olduğunu ortaya koyuyor.

Sonuç: Domates Fiyatları Artık Daha Fazla Toplumsal ve Politik Anlam İfade Ediyor

Frankfurt’ta 2 Euro’ya da, 10 Euro’ya da domates bulmak mümkün, 20 Euroluk domatesi görmedim henüz fakat bu domatesin ucuz olduğu anlamına da gelmiyor. Sosyal medyada bu fiyatı paylaşanların yaşadığı şehirlerde belki bu fiyata da domates satılıyordur. Her ne kadar gündem olduğu gibi 20 Euro olmasa da domates fiyatları, bu gıda enflasyonunu ve artan tarım ürünleri fiyatlarını ortadan kaldırmıyor. Bu durum bize üç temel noktayı ortaya koymaktadır:

Ucuz gıda dönemi sona ermiştir. Almanya’da 1960’lardan bu yana süren “ucuz gıda kültürü” artık yerini kalıcı olarak daha yüksek fiyat düzeyine bırakmaktadır.

Gıda enflasyonu küresel bir olgudur. Enerji maliyetleri, savaş, iklim değişikliği ve lojistik sorunlar fiyatların uzun süre yüksek kalmasına yol açmaktadır.

Gıda fiyatları para politikasının daha da merkezine girmiştir. Eskiden göz ardı edilen gıda fiyatları, bugün merkez bankalarının faiz kararlarını ve hane halklarının enflasyon beklentilerini doğrudan etkilemektedir.

Sonuç olarak, domates artık sadece bir salata malzemesi değil; küresel ekonomi, toplumsal refah ve siyasi istikrarın da kırmızı göstergesi haline gelmiş durumdadır, pek çok ülkede!